

OBSAH

A m b r u š Jozef, Niekoľko poznámok o Štúrovi jazykovedcovi — — —	258—260
B l a n á r Vincent, Ludovít Štúr ako jazykovedec — — — — —	146—168
D u j č í k o v á Viera, Štúrova gramatická terminológia — — —	232—237
D v o n ě Ladislav, Z problematiky podstatných mien — — — — —	21—30
G a r a j Ján, Vzťah Ludovíta Štúra k bernolákovcom — — — — —	207—218
H a b o v š t i a k Anton, Ludovít Štúr a slovenské nárečia — — —	218—232
H a b o v š t i a k o v á Katarína, Vývin slovenského skloňovania podstatných mien od Štúra — — — — —	241—254
H a y e k o v á Matilda, Deminutíva v slovníku, ich štylistické označenie a využitie — — — — —	76—79
H a y e k o v á Matilda, Lexikálno-štylistický rozbor básní Jána Brezinu — — — — —	91—103
H o r á k Gejza, K významovému roztriedeniu prídavných mien — —	30—34
H o r á k Gejza, Za účinnejšie zapojenie Štúrovho jazykovedného odkazu do výchovy na vysokých školách — — — — —	257—258
H o r e c k ý Ján, Členenie slovnej zásoby — — — — —	64—70
H o r e c k ý Ján, Obrazné prvky v publicistickom štýle L. Štúra —	238—240
H o r e c k ý Ján, Záver diskusie o členení slovnej zásoby — — —	71
J ó n a Eugen, Účasť Ludovíta Štúra pri utváraní spisovnej slovenčiny	131—146
K e d e r Andrej, Genitívny tvar zvrätneho zámena v spisovnej slovenčine — — — — —	362—365
K o p e r d a n Štefan, Sémanticko-morfologická klasifikácia prídavných mien v slovenčine — — — — —	325—338
K r a j č o v i č Rudolf, Z problematiky slovenskej príslovky — —	54—58
M a r s i n o v á Marta, Sémantický rozbor sponových slovies — —	51—54
M i h á l Ján, Samo Czambel — — — — —	261—268
M i k o František, K podstate štýlového javu v reči — — — — —	294—299
M i k o František, Prítomný čas oznamovacieho spôsobu vo výzvovej funkcii — — — — —	351—355
M i š k o v i č Alojz, Staroslovienske glosy v latinskej zbierke kánonov z IX. storočia — — — — —	103—106
O n d r u s Pavol, K otázke častíc v slovenskom jazyku — — — — —	58—59
O n d r u s Pavol, Ludovít Štúr a jazyková kultúra — — — — —	254—257
O r a v e c Ján, Podstata záporového genitívu v súčasnej slovenčine —	81—91
O r a v e c Ján, Sporné otázky pri zámenách — — — — —	44—48
P a u l i n y Eugen, Spoločenské funkcie strednej slovenčiny pred Štúrom — — — — —	174—186

Peciar Štefan, Poznámky o niektorých druhoch čísloviek — — —	48—51
Ružička Jozef, O používaní prechodníkov — — — — —	282—293
Ružička Jozef, Podradňovacia spojka <i>keď</i> — — — — —	339—351
Ružička Jozef, Sporné otázky slovenskej morfológie — — —	3—19
Ružička Jozef, Zhrnutie diskusie o morfológii — — — — —	19—20
Schnek Richard, K otázke expresívnych slov — — — — —	72—76
Smiešková Elena, Augmentatíva a ich miesto v slovníku spisovného jazyka — — — — —	79—81
Stanislav Ján, Historické korene Štúrovej spisovnej slovenčiny —	168—173
Stanislav Ján, Reč, hudba a spev — — — — —	268—282
Štolc Jozef, Častice ako slovný druh v Pravidlách slovenského pravopisu z r. 1953 — — — — —	60—63
Štolc Jozef, Náčrt kongruentného skloňovania v slovenčine — —	34—44
Tóbič Štefan, Pramene Štúrovej jazykovej a pravopisnej normy —	187—206
Uhlár Vlado, Melódia opytovacích viet — — — — —	356—361

Diskusie

Habovštiak Anton, Vydávať či nevydávať nárečové monografie	107—109
Schnek Richard, Ako písať zložené slová typu <i>bohviekto, bohvieaky</i>	366—368

Posudky a zprávy

Anglická štúdia o vývine spisovnej slovenčiny, Vincent Blanár —	377—378
Avanesov Ruben Ivanovič, <i>Udarenije v sovremennom ruskom literaturnom jazyke</i> , Ladislav Dvonč — — — — —	384—385
Čikobava A. S., <i>Úvod do jazykovedy</i> , Ladislav Dvonč — — — —	383—384
Doroszewski Witold, <i>Z zagadnień leksykografii polskiej</i> , Ján Horecký	378—380
Dostál Antonín, <i>Vývoj duálu v slovanských jazycích zvl. v polštine</i> , Katarína Habovštiaková — — — — —	122—124
Dvonč Ladislav, <i>Rytmický zákon v spisovnej slovenčine</i> , Peter Baláž	380—383
Horecký Ján, <i>Kultúra slovenského slova</i> , Jozef Ružička — — —	373—376
<i>Logopédia</i> , Jozef Liška — — — — —	300—301
<i>Medzinárodný slavistický sjazd v Belehrade</i> , Vincent Blanár — —	113—118
Pauliny Eugen — Ružička Jozef — Štolc Jozef, <i>Slovenská gramatika</i> , Marta Marsinová — — — — —	301—318
<i>Pracovná konferencia o otázkach slovenskej gramatiky a slovníka</i> , Ján Oravec — — — — —	109—113
Ružička Jozef, <i>Skladba neurčitku v slovenskom spisovnom jazyku</i> , Šimon Ondruš — — — — —	318—320
<i>Štúdium slovenčiny na moskowskej univerzite</i> , N. Kondrašov — — —	118—121
<i>Univ. prof. Vladimír Šmilauer šesťdesiatročný</i> , Štefan Peciar — — —	121—122
<i>Voprosy kultury reči I, v redakcii S. I. Ožegova</i> , Fr. Miko — — — —	369—373
<i>Zomrel H. Ulaszyn</i> , Ladislav Dvonč — — — — —	301

Rozličnosti

Častokrát. (*G. Horák*) 385—386. — Číslovka milión. (*A. Bujalka*) 321—322. — Ču Te — Ču Tea — Ču Teho? (*F. Vokál*) 322. — Dve ustálené spojenia.

(*M. Hayeková*) 388. — Dvere, inštr. pl. dverami/dvermi. (*L. Dvonč*) 126—128. — Chýbať — chybovať — chybiť — chybiť. (*M. Urbančok*) 124—125. — K etymológii slova rováš. (*J. Škultéty*) 323. — Málo (menej, najmenej) vyvinutý. (*Š. Peciar*) 387. — Mrazené, či zmrazené potraviny? (*K. Habovštiaková*) 323—324. — Nadržať niekomu — strániť niekomu — chytať niekomu stranu, stránku? (*M. Hayeková*) 320—321. — Ohybné tvary základných čísloviek typu dvadsaťjeden. (*G. Horák*) 386. — Poznámka k slovesám typu pohýnať. (*G. Horák*) 386—387. Pravopis tvarov základných čísloviek sedem a osem. (*G. Horák*) 324. — Stromy okolo cesty? (*Fr. Miko*) 322. — Tvary slovíes hrať sa a znieť v prítomnom čase. (*G. Horák*) 128. — Tvorenie zdobneniny od slova dar. (*K. Habovštiaková*) 128. — Uverejniť — zverejniť. (*M. Hayeková*) 125—126. — Závideniahodný. (*Š. Peciar*) 387—388.

Štúrovské jubileum (<i>E. J.</i>)	— — — — —	128—129
Index	— — — — —	389—396

SLOVENSKÁ REČ

časopis Ústavu slovenského jazyka Slovenskej akadémie vied
pre výskum a kultúru slovenského jazyka

Ročník XXI, 1956

Vydalo v Bratislave roku 1956

Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied

Hlavný redaktor univ. doc. dr. Eugen Jóna

Výkonná redaktorka Marta Marsinová

Vytlačili Severoslovenské tlačiarne, n. p., Martin

Výmer PK HSVZ čís. 18163/50-II/3.

NOVÉ KNIHY SLOVENSKEJ AKADEMIE VIED

Eubomír Ďurovič
Modálnosť

Práca predstavuje samostatné monografické spracovanie doteraz málo prebádaného a zložitého problému jazykového vyjadrovania modálnosti. V poslednom čase sa stáva problém modálnosti v jazyku stredobodom mnohých vedeckých prác tak u nás, ako aj v Sovietskom sväze. Obyčajne sa teoretické úvahy o modalite v jazyku uberajú buď cestou morfológického skúmania slovesných spôsobov, alebo syntaktického skúmania modálnych typov viet. Ďurovičova práca si vytýčila širší okruh pozorovaní: skúma vyjadrenie modalitných vzťahov (včítane hodnotiacich vzťahov), ako sa prejavuje v pláne lexikálno-syntaktickom.

Dielo je založené na bohatom materiáli slovenskom i ruskom. Dobrá dokumentovanosť tvorí jednu z najsilnejších strán tejto práce. Pritom treba obzvlášť vyzdvihnúť, že si autor všima i staršie názory slovenských jazykovedcov (Štúra, Hattalu), čo mu dovoľuje zasadiť problematiku do vývinovej línie slovenskej lingvistiky.

Ďurovičova práca je hodnotným prínosom k teoretickému rozpracovaniu jednej z najťažších otázok súčasnej jazykovedy a prináša mnoho takých riešení, ktoré sa môžu pokladať za nesporné a nové. Výsledky, ku ktorým Ďurovičova práca dochádza, majú predovšetkým význam pre slovenčinu, — v konfrontačnom pláne — pre slovenčinu a ruštinu. Na základe nového materiálu vytvárajú predpoklady pre ďalšie rozpracovanie tejto problematiky v jednotlivých jazykoch. Práca je doplnená záverom v ruskom a nemeckom jazyku, literatúrou, skratkami a značkami a registrom slov.

SAV, Bratislava 1956, strán 220, cena brož. Kčs 20,—.

Pavel Ondrus

Stredoslovenské nárečia v Maďarskej ľudovej republike

Práca opisuje stredoslovenské nárečia v Maďarskej ľudovej republike z hľadiska súčasného i historického. Autor sa tu zaoberá hláskoslovím, tvaroslovím, pôvodom niektorých tvarov a vzťahom stredoslovenských nárečí v Maďarsku k stredoslovenským nárečiam na území Slovenska. Zemepisne sú tieto nárečia rozšírené v južnej časti Hontianskej a Novohradskej stolice na Dolnej zemi. Dielo je dôležité už aj z vlastivedného stanoviska, lebo nám umožňuje poznať doteraz neprístupnú oblasť slovenského jazyka. Je to nárečie kolonistov, ktorí sa na terajšie svoje sídliská vystaňovali v XVIII. storočí a pri niektorých zjavoch zachovali staršie podoby. Príslušníci slovenských nárečí sa tu miešali medzi sebou a okrem toho pozoruhodne na ich nárečie vplýval aj maďarský jazyk. Tak sa utvárali zjavy, ktoré sú pozoruhodné pri zisťovaní zákonitostí platných pri miešaní nárečí a jazykov. Práca je doplnená textami, zoznamom najmenej známych prevzatých slov, zoznamom použitej literatúry a zoznamom obcí podľa stolíc a ich skratkami.

SAV, Bratislava 1956, strán 318, cena brož. Kčs 32,10.

VYDAVATELSTVO SLOVENSKEJ AKADÉMIE VIED vydáva tieto časopisy:

PRÁVNICKÉ ŠTÚDIE

štvrtročne 176 strán, ročné predplatné Kčs 44,—

PRÁVNY OBZOR

10 ráz ročne na 64 stranách, ročné predplatné Kčs 29,—

SLOVENSKÝ FILOZOFICKÝ ČASOPIS

štvrtročne 96 strán, ročné predplatné Kčs 24,—

EKONOMICKÝ ČASOPIS

dvojmesačne 96 strán, ročné predplatné Kčs 30,—

SLOVENSKÁ LITERATÚRA

štvrtročne 128 strán, ročné predplatné Kčs 24,—

SLOVENSKÉ ODBORNÉ NÁZVOSLOVIE

mesačne 32 strán, ročné predplatné Kčs 24,—

JEDNOTNÁ ŠKOLA

dvojmesačne 128 strán, ročné predplatné Kčs 24,—

HISTORICKÝ ČASOPIS

štvrtročne 144 strán, ročné predplatné Kčs 36,—

Prihlášky za predplatiteľov zasielajte na adresu:

VYDAVATELSTVO SLOVENSKEJ AKADÉMIE VIED

Bratislava, Klemensova 27.

SLOVENSKÁ REČ

časopis Ústavu slovenského jazyka Slovenskej akadémie vied
pre výskum a kultúru slovenského jazyka

Ročník XXI, 1956, číslo 6

Vydalo v Bratislave roku 1956

Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied

Hlavný redaktor univ. doc. dr. Eugen Jóna

Výkonná redaktorka Marta Marsinová

Vytlačili Severoslovenské tlačiarne, n. p., Martin

Výmer PK HSVZ čís. 18163/50-II/3.

X-20357

Cena Kčs 3,—